

Zprávy z České

*V březnu jsme v naší obci přivítali nové občánky.
Ať se jim u nás líbí!*

Školka se rozšiřuje

Obec Česká získala dotace ve výši 18 mil. Kč na přístavbu a nástavbu nového pavilonu mateřské školy. Celkové náklady stavby jsou spočítány na 20 mil. Kč. Obec zahajuje výběrové řízení na zhotovitele stavby, která by měla být zahájena v srpnu 2024 a ukončena v červnu 2026. Z toho důvodu se MŠ bude během prázdnin stěhovat do náhradních prostor.

Stavba bude zahrnovat nástavbu 2. NP na stávajícím pavilonu mateřské školy, včetně přístavby výtahu pro imobilní. V přístavbě bude vnitřní únikové schodiště, sklad hraček, místnost pro umístění technologie FVE, v obou podlažích bude prodloužena lehárna. Budovu bude vytápět tepelné čerpadlo a na střeše budou instalovány fotovoltaické panely. Stávající kapacita školky (28 dětí) se nástavbou rozšíří o 24 dětí.

Solární energie užitečná u Améby

Kdo chodí večer kolem hřiště u Améby, jistě už je ocenil. Nové lehké sloupky s lampami na solární energii teď dobře slouží tam, kde nešlo umístit sloupky veřejného osvětlení. Kromě nich obec zřídila i malou dobíjecí stanici užitečnou nejen cyklistům. Co všechno na ní najdete?

- 4x zásuvka na 230 V
- pro dobíjení elektrokol a koloběžek
- 1x kompresor
- 4x stojan na kola
- 8x USB – pro dobíjení mobilních telefonů, tabletů
- 4x držák telefonu
- 4x autozásuvka 12 V
- pro připojení vlastních zařízení, např. kompresor, pumpa, lednice
- osvětlení
- sada nářadí

Volby do Evropského parlamentu 2024

Volby do Evropského parlamentu se na území ČR konají

**v pátek 7. 6. 2024 od 14.00 h. do 22.00 h.
a v sobotu 8. 6. 2024 od 8.00 h. do 14.00 h.
ve volební místnosti v komunitním centru
Česká 83**

Hlasovací lístky obdrží všichni voliči na adresu trvalého pobytu nejpozději 4. 6. 2024.

Hlasovací lístky je možné si vyžádat i ve volební místnosti.

Volič může požádat ze závažných, zejména zdravotních důvodů obecní úřad a ve dnech voleb svoji okrskovou volební komisi, aby mohl hlasovat mimo volební místnost.

Volič může požádat o voličský průkaz ode dne vyhlášení voleb, a to

- osobně nejpozději **5. června 2024 do 16.00 h.** nebo
- písemně tak, aby byla **žádost doručena obecnímu úřadu nejpozději do 31. května 2024 v 16.00 h.** Písemná žádost musí být opatřena úředně ověřeným podpisem voliče nebo zaslána v elektronické podobě prostřednictvím datové schránky (nestačí pouhý e-mail).

Obecní úřad předá voliči voličský průkaz nejdříve 23. května 2024, a to buď voliči osobně, nebo osobě, která se prokáže plnou mocí s ověřeným podpisem voliče žádajícího o vydání voličského průkazu, nebo jej voliči zašle.

Bližší informace k volbám do EP na <https://www.mvcr.cz/>

Poplatek za komunální odpad a psy

Správce poplatku Obecní úřad Česká
vyzývá občany-poplatníky,
kteří ještě nemají zaplacen
místní poplatek za komunální odpad a psy,
aby tak učinili neprodleně.

Splatnost poplatků byla do 31. 3. 2024.
**Řádné a včasné placení poplatků si každý z poplatníků
hlídá sám.**

Místní poplatek za svoz komunálního odpadu je
800, – Kč/za osobu/rok.
Sazba poplatku ze psů je **200, – Kč.**

Platbu lze provést:

- 1. v hotovosti nebo platební kartou**
na Obecním úřadě Česká
v úřední dny Po, St 7.30 – 12.00 hod. 14.00 – 17.00 hod.
- 2. platbou na účet obce**
č.ú. 1348822309/0800,
specifický symbol je číslo popisné (evidenční) domu
(chaty),
variabilní symbol je 1340 (platba odpad)
1341 (platba pes)

OBEC ČESKÁ 2024

mobilní svoz odpadů

Přistavení kontejnerů proběhne
v sobotu 1. června 2024 od 8.00 do 11.00 hodin.
u Obecního úřadu Česká.

**Co lze odevzdat
při mobilním svozu:**

Velkoobjemový odpad -

rozměrné odpady z domácností - koberce, starý nábytek...

Nebezpečný odpad -

oleje, brzdové kapaliny, barvy, ředidla a jiné chemikálie, včetně znečištěných obalů z těchto odpadů, akumulátory, monočlánky, hnojiva, čisticí prostředky, elektrospotřebiče z domácností atd.

**Co nelze odevzdat
při mobilním svozu:**

eternitové a azbestové předměty, léky

Změna dopravního řešení na Kuřimsku

S platností

od 27. 4. 2024

dochází k úpravě provozu autobusových linek v oblasti Kuřimska. Od tohoto data

je ukončen provoz linek 71 a 310.

Provoz na obou linkách nahradí

nová linka 304

v trase **Kuřim, Podlesí – Kuřim TOS – Kuřim, železniční stanice – Česká, Hlavní (přestup na linku 41 směr Lelekovice a Vranov) – Černoohorská – Řečkovice (přestup na linku 1 směr centrum) – Řečkovice, nádraží.**

V rámci provozu linky 304 budou zřízeny účelové spoje zajišťující obsluhu zastávky Kuřim, Prefa a Kuřim, TE.

V nočních hodinách je zajištěna přestupní vazba mezi linkami 304 a N91

jedoucí z / do centra Brna v zastávce Ivanovice, Mácova, a to v časech 1.30 a 3.30. Město Kuřim nebude rovněž obsluhováno noční linkou N91. Na lince 304 bude zřízena nová zastávka Kuřim, Záhoří u nového obytného komplexu.

Bližší informace na KORDIS JMK, a.s.

ČARODĚJNICE

Obec Česká Vás zve

na pálení čarodějnic

v úterý 30. dubna 2024.

Připravena je pro děti
kofola, pro dospělé pivo.

v 18.00
hřiště u Améby

Zápis do Mateřské školy Česká **na školní rok 2024/2025**

se uskuteční v pondělí 6. května 2024
(od 13.00 do 16.00hod.) v kanceláři ředitelky.

Požadované dokumenty k zápisu:

ŽÁDOST O PŘIJETÍ DÍTĚTE DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

EVIDENČNÍ LIST DÍTĚTE S POTVRZENÍM OD LÉKAŘE

Rodný list dítěte

Platný občanský průkaz zákonného zástupce

Zápisné formuláře a kritéria pro přijímání dětí je možné stáhnout na adrese:

<http://msceska.cz/zapis-do-ms/>

Z DŮVODU REKONSTRUKCE A PŘÍSTAVBY STÁVAJÍCÍ BUDOVY MŠ BUDE PROVOZ MATEŘSKÉ ŠKOLY OD ZÁŘÍ 2024 PROBÍHAT V NÁHRADNÍCH PROSTORÁCH.

Zprávy z Komunitního centra

Doučování v Komunitním centru

Náš dobrovolník Ing. Hronec nabízí své služby doučování v Komunitním centru.

Témata možného doučování:

Pro 6. třídu ZŠ:

Geometrické útvary v rovině

Úhel a jeho velikost - druhy, operace s úhly

Osová a středová souměrnost

Trojúhelník, druhy, vlastnosti

Necelá – desetinná čísla a operace s nimi

Dělitelnost přirozených čísel

Pro 7. třídu ZŠ:

Celá čísla a operaci s celými čísly, pravidla

Zlomky a operace se zlomky

Procenta

Rovinné obrazce - tři samostatné části:

Čtverec, obdélník, kosočtverec, kosodélník, kružnice a kruh

Trojúhelníky

Lichoběžníky a deltoid

Převody jednotek

Pokud máte zájem, napište nám na e-mail: kc@ceska.cz.

Zlepšujeme se v angličtině

Jste mírně pokročilý? Každý čtvrtek od 18.30 – 19.30 hod. se pod vedením lektora Aleše Sovy scházíme v Komunitním centru na výuce a konverzaci v angličtině. Máme ještě volná místa, pokud máte zájem, napište nám na kc@ceska.cz.

Chystáme pro vás další aktivity

– semináře komunikace – podzim 2024

– výstavu obrazů Janky Brixen 19. 5. na Den pro rodinu v Sokolovně

Z divadelního představení v KC

Den Ponávky

Svazek obcí Česká, Lelekovice a Vranov vás zvou v sobotu 11. 5. 2024 na tradiční Den Ponávky. Tentokrát s názvem Od sochy k soše aneb od Ponávky k Ponávce. Vyrazili bychom společně v 9 hodin z Vranova ze zastávky u Myslivny směrem k prameni Ponávky, kde je nová socha. Odtud půjdeme kolem Samovýčepu k Nekonečnu. Sestoupáme k Ponávce a kolem jejího toku dojdeme až do Lelekovic k hasičce, kde je druhá socha Ponávky. Zde se můžeme po příjemné vycházce posilnit dobrotami, které připraví Řeznictví U Štulpů a osvěžit Dalešickým pivem nebo minerálkou. Na poslední části pochodu – Stezce – nás bude čekat jedno překvapení a zřejmě ji budeme považovat za téměř dokončenou.

Přepravu na Vranov zajistí autobus, který bude odjíždět v 8.30 z České a v Lelekovicích bude zastavovat na zastávkách IDS. Tak ať tento speciální spoj nezměškáte, letos to určitě bude stát za to...

Aleš Mikauš

SVAZEK OBCÍ ČESKÁ - LELEKOVICE - VRANOV VÁS ZVOU NA AKCI

OD SOCHY K SOŠE

aneb

OD PONÁVKY K PONÁVCE

Současné bude ukončen zkušební provoz Stezky a zahájen provoz řádný

V SOBOTU 11. 5. 2024 v 9.00 hodin

SRAZ NA VRANOVĚ U MYSLIVNY

Odjezd autobusu z České 8.30 ze zastávky Hlavní. V Lelekovicích bude autobus zastavovat na zastávkách IDS. Z místa srazu půjdeme kolem říčky Ponávky do Lelekovic, kde bude u hasičské zbrojnice připraveno občerstvení.

Obec Česká a Klas Vás zvou na besedu

BYLINKY NA ZAHRÁDCE

v pondělí 13. května 2024 od 16.30 hod.
v Komunitním centru Česká

Beseda s Ing. Blankou Kocourkovou, CSc.
přednášející na Ústavu pěstování a šlechtění rostlin
a rostlinolékařství Agronomické fakulty Mendelovy
univerzity v Brně a je jedna z nejuznávanějších
odbornic na bylinky u nás.

Spolufinancováno
Evropskou unií

BRÁNA BRĚNSKA z.s.
místní akční skupina

HAROCK FEST 18.5.24

15.30 · VSTUP

16.30 & 17.30

DĚTSKÝ SBOR LELKOVÁČEK

17.30 · LELIWOOD'S FINEST

18.00 · ŠIMON BILINA

19.00 · NOVÍ KUMPÁNI

20.00

UKULELE ORCHESTRA JAKO BRNO

22.00 · FRANTA JETEL

JÍDLO · PITÍ · MUZIKA · VSTUPNÉ 200,-
SKALKA U SOKOLOVNY, LELEKOVICE

Den pro rodinu

**NEDĚLE 19. KVĚTNA 2024
OD 15.00**

OBECNÍ SOKOLOVNA ČESKÁ

PROGRAM:

- 15.00h vystoupení dětí z Mateřské školy Česká**
- 15.20h dětský sbor Lelečky a Lelkováček**
- 15.40h dětský folklórní soubor Javorníček**

Čeká na Vás airbrush dočasné tetování, malování na obličej, klaun s modelováním balónků, kreativní koutek korálkování, kreslení mandal, skákací hrad, výroba přáníček, výstava obrazů Janky Brixen.

Dílničky 30 Kč.

Občerstvení zajištěno.

DĚTSKÝ DEN V ČESKÉ

8. června

**Zahájení programu mezi 15:00 a 16:00 hodinou
v proluce naproti kapličce**

Děti se mohou těšit na stanoviště s úkoly a
následnou odměnu

**Zábava pro děti s živou kapelou na dvoře
sokolovny od 18:00**

Občerstvení a pití zajištěno

Od 20:00 letní noc

LETNÍ NOC

s kapelou Gava band

8. ČERVNA 2024

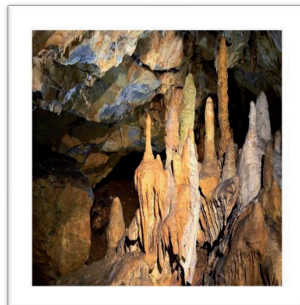
Dvůr sokolovny

OBEC ČESKÁ

ZAČÁTEK AKCE 20:00

VSTUPNÉ - DOSPĚLÍ: 120 Kč - DĚTI: 80 Kč

Obec Česká a KLAS-Klub aktivních seniorů pořádají

v pátek dne 21. června 2024

**jednodenní zájezd na hrad Bouzov, do Loštic – muzea tvarůžků
a do Mladečských jeskyní**

Program:

- 7,30 hod. odjezd od OÚ v České - 9,30 hod. – 10,40 hod. hrad Bouzov – komentovaná prohlídka reprezentačních a obytných prostor hradu (prohlídka ve dvou skupinách, v 9,30 a v 9,45 hod.) V 11,30 hod. odjezd do Loštic.
- 12,00 – 13,15 hod. oběd - restaurace U Coufalů v Lošticích. Polední menu – polévka, kuřecí řízek, brambory – do Kč 200,--. Při přihlášení na zájezd, prosím, nahlásit, zda máte zájem o oběd. Oběd a pití si hradí každý sám.
- 13,30 – 15,00 hod. návštěva „Muzea tvarůžků“ v Lošticích, zde je časový prostor k návštěvě prodejny tvarůžků a výrobků z nich.
- 15,00 hod. odjezd z Loštic do Mladečských jeskyní, hodinová prohlídka od 15,30 hod. Odjezd od Mladečských jeskyní v 16,45 hod., příjezd do České cca v 18,30 hod.

Přihlásit se můžete do 15. června 2024

**na Obecním úřadě Česká u pí. Hlavničkové, tel: 541 232 126
nebo u pí. Šebrlové, Česká č. 124, tel. 728 407 200.**

Současně s přihlášením se vybírá částka – senioři 65+ platí Kč 500,-- a ostatní Kč 620,- (v těchto částkách je zahrnuta komentovaná prohlídka hradu, vstupné do Muzea tvarůžků, vstupné do Mladečských jeskyní a příspěvek na dopravu). Doplátek autobusu hradí Obec Česká.

Z bohaté činnosti KLASu

Fašank a ostatková zábava

Dětský maškarní bál

Příběhy starých hospod

Že je naše hospoda prastará a stojí tu mnohem déle než celá naše vesnice, to všichni dobře víme a už jsme o tom na stránkách občasníku i psali. Dobře, že si toho všiml i tvůrčí tým České televize a vyslal herce Josefa Poláška, aby jednu reportáž z cyklu „Příběhy starých hospod“ natočil právě u nás. Bylo potěšující vidět dobře známá místa i lidi na obrazovce a uvědomit si znova, jak hluboko do minulosti tradice pohostinství na tomto místě sahá.

Kdo pořad v premiéře 14. 2. 2024 nestihl, nemusí truchlit. Na internetových stránkách České televize je stále ke zhlédnutí, stačí zadat do vyhledávače Příběhy starých hospod a vyskočí na vás obě řady. Naše hospoda je v té druhé, v 6. dílu, který nese podtitul Jižní Morava. Kromě České se v něm podíváme i na Macochu a do blízkého Ostrova, k Oratorům do Lažánek a do Tišnova na Humpolku. Snad to byla jen náhoda, že se hostinec u Baumannů ocitl právě v této společnosti, ve skutečnosti ale Baumannovi a Oratorovi mají k sobě blízko nejen díky spoluúčinkování ve stejném pořadu. Minimálně ve třech případech oba starobylé rody hostinských propojily své osudy uzavřením sňatků.

Starší z nás si ještě vybaví kuřimskou hospodu u Orátorů, která úspěšně fungovala na čísle 18 až do r. 1949 (budova ale ještě dlouho odolávala, nakonec byla zbořena kvůli stavbě obchodu Albert). Byla podobně starobylá jako ta naše. Po staletí sloužila nejen místním sedlákům, ale i cestujícím formanům, proto k ní patřilo i velké hospodářství (hladové lidi i zvířata bylo třeba dobře nakrmit a to bylo nejlepší z vlastních zdrojů). Orátorovi se na ní usadili ale o něco později než Baumannovi u nás. Podobně jako první z Baumannů, Josef, se dostal na naši hospodu díky sňatku v r. 1772, přiznenil

se do zavedeného kuřimského hostince i Jan Evangelista Orator, syn hostinského Jana Oratora z Lažánek, když si r. 1840 vzal Matyldu, dcerou kuřimského hostinského Jana Jokeše. Od té doby tedy můžeme datovat přítomnost Orátorů (Oratorů) v Kuřimě.

K prvnímu propojení rodů Baumannů a Orátorů došlo o sedm let později, r. 1847. Týkalo se ale ještě lažánecké větve Orátorů a bítýšské odnože Baumannů. Tehdy si totiž Marianna, dcera hostinského Jana Oratora z Lažánek a sestra kuřimského hostinského Jana Evangelisty Oratora, vzala za muže Josefa Baumann, řezníka z Veverské Bítýšky. První dítě se ale manželům narodilo na naší hospodě. Jak to?

Josefův otec Ondřej Baumann pocházel z Cinsendorfu (České), odkud se přizpůsobil na řeznictví v Bítýšce. Josef i všichni jeho sourozenci se už narodili v Bítýšce, chlapec se zde vyučil také řezničině. Po svatbě s Mariannou Oratorovou ale mladý řezník Josef Baumann působil krátký čas jako hostinský u strýce Jana Baumann v Cinsendorfu. Nevíme přesně proč, snad sem šel na zkušenou, přiučit se, jak se vede hostinec, snad že už strýci docházely síly a jeho syn a nástupce – také Josef – byl ještě příliš mladý. Nejstarší syn František se tedy manželům Baumannovým z Bítýšky narodil právě na hospodě v Cinsendorfě. Mladá rodina se ale brzy přesunula zpět do Bítýšky, kde se pak Josef ujal po otci řeznictví. Nicméně stopu u nás zanechal už jen tím, že po vzoru bratrance si pak cinsendorfský Josef – dědic hostince – našel nevěstu také z rodu Orátorů.

Další spojení obou rodů má tedy na svědomí hostinský Josef Baumann z Cinsendorfu, který si v roce 1864 vzal za ženu Emílii Oratorovou, dceru kuřimského hostinského Jana Evangelisty Oratora. V Cinsendorfu se manželům narodilo šest dětí, než Emílie poměrně mladá ovdověla. Tři děti zemřely jako malinké, tři přežily, mezi nimi i nejmladší Otto František, který později převzal hostinec. V roce 1877, kdy otec

Josef zemřel, nebyly ovšem chlapci ani dva roky. Vdova Emílie se třemi malými dětmi nemohla utáhnout celé hospodářství sama. Znovu se provdala, tentokrát za lesníka Podušku z Lažánek. Bydleli pak v č. 5 (dříve hájenka) naproti hospodě, kterou se rozhodli na nějaký čas pronajmout – než doroste Baumann nástupce. Vystřídali se tu nájemci Svoboda a Kopecký, při sčítání lidu r. 1900 je však už zřejmé, že na přebrání rodinného podniku se připravuje syn Otto, zatím zapsaný jako *pomocník majitelky zájezdního hostince a polního hospodářství*. Tehdy už dvojnásobná vdova Emílie Podušková tedy nájemce vypověděla a hospodařila v hostinci se svým synem sama (za pomoci podomka, pacholka a dvou děveček). Hostinci se dočasně říkalo podle majitelky U Podušků.

Emílii Orátorovou – Baumannovou – Poduškovou už si dnes nikdo nemůže pamatovat, zemřela r. 1915 ve věku 70 let. Ale už si ji snáze zařadíme – byla prababičkou hospodského Míly Baumanna a jeho dvou sester, paní Lídy Vojtové a Marie Švábové.

Paní Švábová, nejstarší ze sourozenců, která stále bydlí v části rodného hostince, si však nemůže pamatovat ani svou babičku Marii, další ženou z rodu Orátorů. Ta naneštěstí zemřela poměrně mladá (48) brzy poté, co se malá Mařenka (Baumannová – Švábová) v r. 1930 narodila. Byla prý ale velice ráda, že první vnouče je holčička, sama měla tři syny.

Potřetí totiž propojil oba rody sňatkem právě mladý Otto František, který se po mamince Poduškové ujal hostince, navrátil mu Baumannovo jméno a našel si nevěstu rovněž u Orátorů v Kuřimě. Slavná svatba se konala v kuřimském kostele r. 1902. Marii a Ottovi se postupně narodili tři chlapci: nejstarší Josef zemřel ještě jako malý na zápal plic, prostřední Otto později převzal hostinec a nejmladší Emil se stal řezníkem

*Bývalá hospoda u Orátorů v Kuřimě.
Dnes na jejím místě stojí prodejna Albert*

a uzenářem v Králově Poli (v devětatřiceti letech však podlehl popáleninám po nešťastném vznícení benzínu v blízkosti udírny). Jeho tvář si možná vybavíte z fotografie valné hromady Sokola 1921, otisknuté ve zpravodaji 2-2023, tehdy byl čtrnáctiletým mladíkem).

Snad si také vzpomenete na fotografie Otto (Františka) Baumanna

z první světové války (výstava a brožura Konec Velké války, 2018). Přestože byl Otto již muž v letech, živitel rodiny a hostinský, musel narukovat. Paní Švábová schraňuje dojemná psaníčka „dědouška Otty“ babičce Marii (Riči) z brněnského špitálu, kde se léčil s poraněním hlavy. Naštěstí přežil tamní pobyt i celou první válku, nakonec i tu druhou, takže starší ročníky si ho ještě můžou pamatovat – zemřel roku 1949.

Stojí také za připomenutí, že ona temperamentní paní hostinská, která kdysi vypoklonkovala sokoly ze sálu hospody a byla tak mimoděk iniciátorkou stavby naší sokolovny (o aféře jsme psali v občasníku 3-2023), byla rovněž milovaná Riči – babička p. Švábové Marie Baumannové, rozená Orátorová. Není se co divit, že byla ženou ráznou, když si za války musela sama poradit s celou hospodou, hospodářstvím i malými dětmi. Ale budiž paní hostinské také řečeno k dobru, že vůči sokolům patrně užila jen jednu z podob svého velkého hereckého nadání, a nebylo to snad míněno tak zle. O slečně Mařence Orátorové jsme totiž našli uznalou kritiku v novinách Moravská Orlice z r. 1898 (tehdy bylo budoucí paní hostinské Baumannové 17 let):

Z Kuřima. Kroužek divadelních ochotníků v Kuřimě uspořádal dne 20. listopadu t. r. divadelní představení ve prospěch zdejšího Sokola. Sehrána činohra K. F. Štětky „Obětovaná“. Představení bylo skvělé svým průběhem, výsledkem i účastí obecnstva. Výkony všech herců byly dokonalé, souhra pěkna. Že úlohy všech účinkujících dam a pánů znamenitě provedeny, o tom nejvíce svědčil bouřlivý potlesk a pochvala obecnstva.

Marie Orátorová Baumannová, babička paní Švábové, Vojtové a Míly Baumanna

Syn Marie a Otty Baumannových, Otto ml. s manželkou Růženu roz. Alexovou, rodiče p. Švábové

Zvláště však zmíniti se musíme o sleč. Mařence Orátorové, již rozhodně palma vítězství onoho večera náleží. Ačkoli poprvé vystoupila na prkna jeviště, přec podala nesnadnou a velmi obsáhlou úlohu svou s jasným pochopením a vřelým citem tak, že svou hrou obecenstvo přímo uchvacovala. Slečna několikráte byla odměněna bouřlivým potleskem za krásný svůj výkon.

...díky sluší se vzdáti i panu Josefu Orátorovi za ochotně zapůjčené dekorace a jeho spanilomyslné choti za obstarávání dámských toilett.

Je to tak, co je jednou výhodou, jindy je na obtíž. Sugestivní projev a herecký talent jednou uchvátí obecenstvo, jindy odradí sokolíky. Jen pro upřesnění, aby si to snad někdo mylně nevyložil: *obstarávání dámských toilett*, zmíněné ve článku ku cti paní Orátorové, neznamenalo tehdy, že by spanilomyslná choť náčelníka hasičů seděla obětavě u dámských záchodků. Šlo o mnohdy náročnou přípravu kostýmů, na které si ochotnické spolky potrpěly. Sám autor uvedené hry *Obětovaná*, jinak též ředitel kočující divadelní společnosti K. F. Štětka, se k ochotníkům stavěl velmi kriticky právě pro snahu omámit obecenstvo honosnými kostýmy a reklamou, zatímco samotné provedení hry bývalo prý bídné. Hořce si stěžoval, že skutečným umělcům trmácejícím se po vlastech českých pak takoví konkurenti ujídají chleba. No, snad by Mařenka Orátorová obměkčila svým výkonem i srdce kritického autora.

Zmíněný pan Josef Orátor, tatínek chválené herečky, byl nejen podporovatelem kuřimského divadla a Sokola, ale rovněž náčelníkem tamního hasičského sboru. Ve starých novinách (Moravská orlice, 1884) se zachovala zpráva i o fascinujícím veřejném cvičení v Kuřimě, kdy se sešly hasičské sbory (některé přišly i s vlastní hudbou) z široka daleka v počtu 239 hasičů právě před domem (hospodou) náčelníka Josefa Orátora. Byla to obrovská sláva se stovkami diváků. Nejprve se všichni odebrali na „cvičiliště“, kde proběhla zkouška čerstvě vycvičeného kuřimského sboru o 46 členech s výsledkem znamenitým, oceněným nekončícím potleskem. Slečna Orátorová spolu se slečnou Baumannovou předaly zasloužilému cvičiteli Brašovi a dalším osobnostem „skvostný vavřínový věnec“ a kytice, byly pronášeny proslovy. Pak se všichni odebrali zpět k radnici a Orátorovu hostinci, kde cvičitel Braša předal vycvičený sbor do rukou starosty města Kuřima a ten jej následně svěřil právě náčelníku Josefu Orátorovi. Vše bylo provázeno provoláváním slávy a zdaru, nezapomnělo se ani na nejmilostivějšího císaře a pění hymny. Po ukončení slavnosti hasičské sbory vzorně odpochovaly do místních hostinců k občerstvení, kde ještě stihly uspořádat sbírku na podporu Národního divadla v Brně.

To jen tak pro dokreslení, aby bylo patrné, že hostinský rod Orátorů byl tehdy do velké míry hybatelem společenského dění, a jak vzpomíná ve svých pamětech pan Arnošt Vermousek: „Orátoři bývali všichni kavalíři.“ Dokonce až do té míry, že už staříčký pán Josef Orátor při padesátiletém výročí svého členství a náčelnictví v hasičském sboru zadarmo hostil při slavnosti celý Kuřim a okolí, i když jeho

hospodářství vězelo v dluzích.

Při veřejném hasičském cvičení r. 1884 byl ale Josef Orátor ještě v plné síle a užíval si slavnosti, která byla velkolepá až do samého konce: *K večeru odcházely zase ctěné hasičské sbory k domovu, byly oddělením místního hasičského sboru s hudbou a pochodněmi doprovázeny. Nálada byla velmi přátelská a nenucená, takže tento přátelský sjezd bude nám dlouho nezapomenutelným.*

A kamže se k večeru ctěné hasičské sbory za doprovodu hudby a světla pochodní ubíraly? Některé to měly relativně blízko: na Lipůvku, do Čebína, Drásova; jiní šlapali až do Králova Pole, Žabovřesk, Veverské Bitýšky, Lažánek a dokonce i do Černé Hory. Nevím nevím, kolik lidí by bylo dnes ochotno urazit pěšky takovou štreku, a to tam i zpět (kvůli té dálce se patrně cvičení odbývalo v neděli až od tří hodin odpoledne). Je na čase omluvit se v duchu Tišnovce, ze které jsme si minule tak trochu utahovali. Přece jen byla v té době opravdu velkým pokrokem, i přes své mouchy.

Štelvógný – od hospody k hospodě

Ne, že by ale veřejná doprava neexistovala vůbec ještě před zavedením železniční dráhy. Už od roku 1804 jezdily mezi Tišnovem a Brnem pravidelně poštovní dostavníky, které kromě zásilek vozily i pasažéry. Pokud jde ale o rychlost, to bychom si oproti posmívané Tišnovce moc nepomohli, cesta trvala kolem tří hodin. *Štelvógný*, jak se dostavníkům říkalo, co chvíli zastavovaly, jak vybíhali podél cesty lidé s žádostmi, co jim má vozka z Brna přivést, a také s konvemi mléka na prodej (možná si jako já vzpomenejte na Vladimíra Menšíka v pohádce Tři oříšky pro Popelku, ale tady vozkové museli mít na paměti požadavky zákazníků z celého Tišnova a dalších vesnic po cestě). Zastavovalo se v Hradčanech, Čebíně, v Kuřimi prý koně sami bez pokynu zůstali stát právě před hospodou U Orátorů, kde se každodenně dostávalo „gáblíčku“ nejen jim, ale i osazenstvu dostavníku. Od Orátorů se pokračovalo do Cinsendorfu k Bauman-

nům (vida, další propojení rodů a hostinců) a dál přes Řečkovice a Královo Pole až na konečnou, ke „Třem fířtům“ na Minoritské ulici. Tam se dojelo kolem desáté, k radosti Brňanů, kteří tu už čekali na čerstvé mléko. Po důkladném odpočinku a obstarání všech žádostí se ve tři odpoledne vyráželo na zpáteční cestu.

Tišnovské štelvógny měly, světe div se, hned tři třídy, přestože jednotlivá místa se od sebe nijak nelišila. Vysvětlení povozníka pantáty Kothbauera bylo ale jasné: „Poznáte, jaké je rozdíl ve třídách, až pojedem do Čebínke. Cestující z první klase zůstanó sedět, cestující z druhé vystupujú a pudó pěške a ti ze třetí budó klačit.“ (Naše Tišnovsko 4, 1972)

Cesta do Brna byla tehdy událostí, na kterou se těšily zvláště děti a o které se dlouho předem i po mluvilo. Jak se časy mění; dnes je otázkou pár minut a nikoho ani nenapadne považovat ji za něco zvláštního. Pohybujeme se prakticky po stejné trase, ale v úplně jiných podmínkách; zvláště průjezd Kuřimí bývá otravný. Aspoň na chvíli se tak vrátit do časů, kdy byl na silnici slyšet jen klapot koňských kopyt, užít si toho klidu třeba právě ve stínu u Orátorů, kde bylo na dvoře připraveno vždy několik jeslí také pro hladová zvířata... Hospoda je už ale zbořená a Orátoři, „kavalíři“ starého Kuřima, se nedočkali u Kuřimáků vděku. Arnošt Vermousek ve svých pamětech vzpomíná, že Josefův syn Ladislav sice dokázal zadlužené hospodářství postavit na nohy, moc platné

Ladislav a
Jan Orátorovi, k kuřimákům
a hospodě bratří
babička

Bratři Marie Baumannové
Ladislav a Jan Orátorovi

Ladislav Orátor s manželkou

Oratorova hospoda v Lažánkách. Její návštěvu můžete spojit s koupáním v blízkém zatopeném kaolínovém lomu

mu to ale dlouho nebylo. Přišel osmačtyřicátý, hospodu mu zabavili a zavřeli, usídlilo se tu JZD, které si brousilo zuby na celý statek. Ladislav Orátor totiž o hospodářském úspěchu JZD pochyboval a odmítal vstoupit. Sebrali mu všechny úrodné pozemky a náhradou dostal nevyhovující kousky půdy, s kterými nemohl plnit dodávky. Nakonec na sedm měsíců zavřeli i samotného Ladislava Orátora, jako nepřítel kolektivizace.

Při čtení žádosti o obnovu trestního řízení (a zproštění viny), kterou mu pomáhal v osmašedesátém sepsat právě Arnošt Vermousek, je člověku smutno: „*Věřím, že Krajský soud tak učiní v zájmu pravdy, práva a spravedlnosti. Jsem dnes již 73 roků starý, nemocný a mohlo by mi tedy být již jedno všechno, co se se mnou a mou rodinou stalo. Ale prosím, aby soud uvážil, že i já mám svou čest, a že je mi velmi smutno, že jsem byl potrestán kriminálem a ještě k tomu naprosto nespravedlivě. Je mi trpkou, když si vzpomenu na ta dlouhá léta útlaku, pronásledování, mravní bídy, zavlělého nepřátelství nepoctivých a násilnických lidí a dnes jsem rád, že je to všechno za námi. Nikdy v životě jsem neměl žádné dobré bydlo. Celý život můj byla jen velmi těžká a před národem odpovědná práce rolníka, za kterou jsem dostal trpkou odměnu.*“ (Kuřim z první ruky, Arnošt Vermousek)

Co dodat – vzhledem k tomu, co následovalo po osmašedesátém, se Ladislav Orátor, mladší bratr naší paní hostinské Baumannové, žádného zadostiučinění během svého života nedočkal. I když pro Kuřim vykonal mnohé, býval prý také milým společníkem, zpíval ve sboru, podporoval sokoly, dokonce i jejich výčep, ačkoli mu byl konkurencí (vzpomeňte na svár, který způsobil výčep v sokolovně u nás), nedostalo se mu stejné velkorysosti od druhých.

Ať ale nekončíme u smutného – k Orátorům do Kuřima už sice zajít nemůžeme, v Lažánkách se ale Oratorova hospoda udržela a stojí za návštěvu, jak k tomu přímo ponouká i zmíněná epizoda Příběhu starých hospod. Má to svoje kouzlo, posedět

v hospodě, která je vlastně památným místem. S vědomím tradice řemesla, které rody Baumannů i Orátorů udržují po stovky let. Jeden z kuřimských Orátorů se také přesunul do Tišnova na zájezdní hostinec v krásném barokním domě č. 70 (ulice Jungmanova, dům se jmenuje Na Perštýně), takže pivní fajnšmekři mají další tip, pokud se chtějí vydat po stopách hostinských Orátorů.

Při probírání osudu hostinských rodů Baumannů a Orátorů nemůžeme zapomenout ani na hospůdku Pod Lípou. Ta je důkazem toho, že se hostinský původ nezapře; v Jitce Baumannové Stloukalové se geny obou rodů znásobily. Přestože coby dcera nezdědila rodinný hostinec, podařilo se jí vytvořit útulnou hospůdku hned vedle, z přilehlé nevábne hasičky, kterou už mnozí ani nepamatují. Právě ženy musely být v hostinských rodech často velice silnými osobnostmi, které podržely živnost a vládly podniku pevnou rukou – jak je zřejmé z osudu Emílie Orátorové Baumannové Poduškové i Marie Orátorové Baumannové. Paní Švábová mi jednou svěřila, že lípě u hospody říká Emilka, právě po své prababičce Emílii Orátorové. Není divu, že se hospůdce ve stínu takové lípy (a se všemi těmi ženami někde za zády) daří.

Ať už se tedy vypravíte do kterékoli z hospod uvedených v seriálu, nebo zajdete do úplně jiné – té své oblíbené, užijte si hlavně dobré pohody... a třeba taky vzpomeňte na lidi, kteří se o ni po generace starají.

Daniela a Milan Hruškovi

Zpravodaj obce Česká. Ev. č. MK ČR E 21297. Neprodejné! Vydává OÚ Česká nákladem 440 výtisků. Pripomínky a podněty: e-mail hruskadada@seznam.cz nebo tel. 605 121 428 (D. Hrušková) nebo doručte na OÚ Česká. Redakční úpravy vyhrazeny. Za dodané hotové plakáty odpovídají autoři.

Uzávěrka dalšího čísla: 15. června 2024